

Malwina Kaczmarowska

Szachy – zajęcia inne niż wszystkie INNOWACJA W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM IM. CZESŁAWA MIŁOSZA W SIEMIANICACH

Szachy odgrywają istotną rolę w nabywaniu oraz kształtowaniu wielu umiejętności wykorzystywanych przez człowieka w ciągu całego życia. Wprowadzenie nauki gry w szachy w młodszym wieku szkolnym wpływa także wszechstronnie na wspomaganie rozwoju uczniów.

W naszej szkole od września 2017 r. prężnie działa koło szachowe dla chętnych ze wszystkich klas, którego opiekunem jest Danuta Zielińska. Środki na działalność pomógł pozyskać z Uczniowskiego Klubu Sportowego Gminnej Akademii Piłkarskiej Bruskowo Wielkie, nauczyciel wychowania fizycznego Tomasz Rybak (również prezes i trener UKS Orlik Siemianice, a także UKS GAP Bruskowo Wielkie).

Zajęcia koła szachowego organizowane są raz w tygodniu (szachowe piątki od 14.30 do 16.00), a ich celem jest dążenie do stymulowania aktywności poznawczej i twórczej jak największej liczby uczniów. Skupiamy się na rozwijaniu umiejętności logicznego myślenia, intuicji, wyobraźni, rozumowania i wnioskowania, gdyż gra w szachy wpływa korzystnie na rozwój poznawczy, emocjonalny oraz osobowościowy, dlatego opiekunowie wprowadzając zasady tej gry, uczą dzieci wytrwałości i koncentracji uwagi oraz radzenia sobie z przegraną. Szachy są dyscypliną tworzącą współzależność między humanistyczną fantazją, a umiejętnościami matematycznymi oraz kształceniem pozytywnych postaw społecznych i emocjonalnych młodych ludzi. Szachy wpływają także na rozwój psychiczny i intelektualny dzieci. Ucząc się grać w szachy, nasi uczniowie dostrzegają w nich przede wszystkim rozrywkę, nie zdając sobie często sprawy, że bawiąc się „drewnianym wojskiem”, ćwiczą i doskonalą swoje umysły.

Od 2022 roku realizujemy w klasach drugich innowację szachową „Podróż w świat szachów”, którą mam przyjemność prowadzić. Zajęcia odbywają się w wymiarze 3 godzin tygodniowo (po 1 godzinie lekcyjnej w każdej z klas drugich). Innowacja ma na celu zwiększenie umiejętności matematycznych uczniów, szczególnie w zakresie logiki, strategii, orientacji przestrzennej, myślenia analitycznego, rozwiązywania problemów. Jej zadaniem jest również kształtowanie ważnych cech osobowości, takich jak: odpowiedzialność, koncentracja, intuicja, cierpliwość, determinacja, uczciwość, opanowanie czy wola walki i zwycięstwa.

Innowacja oraz koło szachowe mają zachęcać dzieci do przeniesienia „mody na szachy” do swoich do-

mów, aby stały się one dobrą alternatywą na wykorzystanie czasu wolnego wspólnie z rodziną. Dlatego też gry wszędzie. Społeczność szkolna gra w szachy podczas przerw międzylekcyjnych i na zajęciach w świetlicy szkolnej. A swoje umiejętności może zmierzyć w turniejach cyklicznych organizowanych w naszej szkole pt. „Szachy z Dyrektorem”. Nasi szachiści próbują swych sił również i poza szkołą, uczestnicząc i zajmując wysokie miejsca w turniejach (np. Otwarte Mistrzostwa Miasta Słupsk Juniorów w szachach, Turniej Juniorów o Puchar Prezesa Parku Wodnego 3 Fale w Słupsku, Drużynowa powiatowa olimpiada młodzieży w Smołdzinie, 15 Mistrzostwa Województwa Pomorskiego w Trąbkach Wielkich). Cieszymy się również, że ta dyscyplina sportowa zdobywa coraz większą popularność wśród rodzin naszych wychowanków.

Profesor Andrzej Szyszko-Bohusz, znany szachista, twórca teorii nieśmiertelności genetycznej powiedział: „Podstawowym celem zarówno sportu, sztuki, jak i nauki, a zatem również królewskiej gry szachowej, jest wszechstronny rozwój głównych cech osobowości i sprawności fizycznej; doskonalenie uczuć, emocji, intelektu, spotęgowanie siły woli oraz podniesienie na wyższy poziom sfery moralno-społecznej (...)”¹. Pozytywny wpływ szachów na inteligencję potwierdził tak-

1. A. Szyszko-Bohusz, *Etyka w sporcie szachowym*, miesięcznik *Szachista* (kwiecień 2002); W: <http://www.blog.konikowski.net/2012/04/28/andrzej-szyszko-bohusz/> [dostęp: 23.01.2024]

że słynny psycholog prof. Howard Gardner. W swojej pracy *Multiple Intelligences (Inteligencje wielorakie)* stwierdził on, iż szachy wpływają na dwa z ośmiu rodzajów inteligencji: matematyczną i przestrzenną. Inteligencja matematyczna jest oparta na myśleniu przy czynowo-skutkowym. Dominacja tego typu inteligencji skłania człowieka do postrzegania świata poprzez logiczne myślenie, ciągi zdarzeń oraz kreatywne rozwiązywanie problemów. Dzieci z rozwiniętą inteligencją matematyczną lubią rozwiązywać zagadki, samodzielnie dbają o szczegóły, szybko dostrzegają związki między różnymi zjawiskami oraz łączą je².

Czymże więc są szachy? W naszym rozumieniu to nic innego, jak narzędzie stymulujące rozwój emocjonalny i intelektualny dziecka, kształtujące jego osobowość i pozwalające na wszechstronny rozwój twórczego potencjału, który drzemie w każdym młodym człowieku.

2. D. Gębuś, B. Pawlica, E. Widawska, Z. Wieczorek, E. Wysocka *Jak rozwijać swoje zdolności: inteligencje wielorakie, myślenie twórcze i osobowość twórczą? Poradnik dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych*, Wydawca: Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, Katowice-Częstochowa 2015 r., s. 20-21; <http://edulider.pl/edukacja/koncepcja-inteligencji-wielorakich-wedlug-howardagardnera> [dostęp: 11.04.2019 oraz H. Gardner: *Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce*. Media Rodzina, Poznań 2002, s. 38-50.

Malwina Kaczmarowska

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej prowadząca innowację szachową w klasach 2. Oligofrenopedagog, pełniący funkcję wicedyrektora w Zespole Szkolno-Przedszkolny im. Czesława Miłosza w Siemianicach.

FITSCHOOL

Projekt profilaktyczny „Fit School”

INNOWACYJNE PROSTE NARZĘDZIE, BEZPŁATNE LEKCJE WF

Fundacja Medcover wraz ze specjalistami pediatrii i fizjoterapeutami opracowała **bezpłatny program treningowy** pn. **Fit School**.

Podstawową przesłanką powstania projektu jest zidentyfikowana potrzeba zwiększenia poziomu aktywności fizycznej o charakterze tlenowym u dzieci rozpoczynających naukę szkolną (kluczowy okres rozwojowy).

Adresaci projektu: * NAUCZYCIELE wychowania fizycznego, edukacji wczesnoszkolnej i wychowania przedszkolnego; * DZIECI w wieku 6-9 lat, tj. uczniowie klas 0-3 placówek oświatowych, przedszkoli i szkół podstawowych.

Fundacja Medcover bezpłatnie udostępnia online **gotowe zajęcia w formie filmów treningowych** wspierających nauczycieli w promowaniu aktywności fizycznej, inspirowaniu i motywowaniu dzieci do regularnego ruchu oraz dbaniu o swoje zdrowie.

Zasoby serwisu FitSchool:

- 30-min treningi aktywności fizycznej
- 3-min treningi aktywności fizycznej w formie śródlekcyjnych „przerw dla mózgu”
- certyfikowane szkolenia z wielu dziedzin naukowych

30 30-minutowe treningi dla dzieci

30 3-minutowe treningi "przerwa dla mózgu"

Informacja i grafika ze strony: fitschool.pl D.I.

Serwis FitSchool: fitschool.pl